

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ



ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

**Матеріали Всеукраїнської
науково-методичної конференції
(10 - 12 квітня 2019 року, м. Одеса)**



У збірнику опубліковано матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти», яка проходила 10 - 12 квітня 2019 року на базі Одеської національної академії харчових технологій.

Для педагогічних та науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, усіх, хто цікавиться питаннями забезпечення якості вищої освіти.

Рекомендовано до друку Оргкомітетом Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти»

Редакційна колегія:

- Сгоров Б.В.** - ректор Одеської національної академії харчових технологій, д. т. н., професор (голова редакційної колегії)
- Тришин Ф.А.** - проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи, к. т. н., доцент (заступник голови редакційної колегії)
- Мардар М.Р.** - проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків, д. т. н., професор
- Кананихіна О.М.** - проректор з науково-педагогічної та виховної роботи, соціальних питань, оздоровлення і спорту, к. т. н., доцент
- Мураховський В.Г.** - директор Навчально-методичного центру забезпечення якості вищої освіти, к. ф.-м. н., доцент
- Волков В.Е.** - д. т. н., професор кафедри Вищої та прикладної математики
- Корнієнко Ю.К.** - директор центру дистанційної освіти, к. ф.-м. н., доцент
- Радіонова О.В.** - к. т. н., доцент кафедри Технології вина та енології
- Купріна Н.М.** - декан факультету економіки, бізнесу і контролю, к. е. н., доцент
- Хобін В.А.** - директор Навчально-наукового центру інформаційних технологій, д. т. н., професор
- Сярова А.С.** методист Навчально-методичного центру забезпечення якості вищої освіти

Оргкомітет Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти» може не поділяти думку учасників. Відповідальність за зміст і достовірність поданого матеріалу несуть учасники.

викладу матеріалу лектором в середньому темпі і швидкості конспектування у відносному вимірі становить більш, ніж 10 раз. Звідси, природне бажання і наполегливі заклики слухачів до лектора знизити темп викладу матеріалу. Якщо лектор поступається слухачам і переходить на читання в темпі записи ними матеріалу, це супроводжується величезними втратами інформативною ємності лекції (у 10-15 разів), а лекція перетворюється в диктант, що неприйнятно з точки зору якості навчального процесу. Якщо ж лектор зберігає темп читання лекції, це викликає наростаючий внутрішній протест слухачів, демонстрований різними способами, що може привести до втрати такого важливого контакту лектора з аудиторією.

Яким же чином можна подолати перераховані проблеми. Очевидно, що навчання має бути практично направленим. Так, існує теоретичне знання. Але кожна теорія припускає якийсь практичне застосування. Наш розум не зберігає того, що не має для нас практичної цінності. Ми пам'ятаємо тільки ту інформацію, яку вважаємо корисною. Наш розум має неймовірну здатність у потрібний момент згадувати те, про що ми не пам'ятали протягом десятиліть. Це явище підтверджує теорію, що якщо вже ми чогось навчилися, то ніколи цього не забудемо. Практичне, життєве навчання існує тому, що наш розум постійно обробляє інформацію, прагнучи зрозуміти сенс навколишнього світу.

Значення цього принципу для навчання має бути очевидним. Чим тісніше пов'язаний з практикою той матеріал, який дізнається учень, тим краще він його засвоїть. Щоб вчитися, ми повинні бачити зв'язок нових знань з нашим життям. Вони повинні стосуватися нашого власного особистого досвіду.

Отже, можна підсумувати вищевикладене таким чином: завдання педагога не просто викладати інформацію, а й звертати увагу на можливості подолання протиріч та суперечностей у її засвоєнні; практична орієнтація матеріалу дозволить зацікавити слухачів, які будуть докладати самостійних та додаткових зусиль для опанування матеріалу.

**ЕЛЕМЕНТИ СТОРІТЕЛІНГУ НА ЗАНЯТТЯХ, ПРИСВЯЧЕНИХ
ЧОРНОБИЛЬСЬКІЙ ТРАГЕДІЇ (НА ПРИКЛАДІ ДВОХ ЗВО: ОДЕСЬКОЇ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА)**

І.С. Дружкова, А.Ф. Коваленко

Сьогодні наближається чергова річниця, яку варто пам'ятати. У ніч на 26 квітня 1986 року вибухнув четвертий енергоблок Чорнобильської атомної станції ім. В. Леніна. Звичайно, що ця подія викликала неабиякий інтерес у всьому світі письменників, режисерів, сценаристів, дотепер знято більше

200 документальних та художніх фільмів. Нас цікавитимуть художні фільми, які можуть слугувати саме емоційною складовою для методики сторітелінгу.

Наразі сторітелінг використовують у багатьох сферах суспільного життя, освіти, науці, журналістиці, зокрема в інтернет виданнях, всеукраїнських, глянцевих (чоловічих, жіночих) та інших виданнях, оскільки ця жанрова форма має чимало переваг, серед яких найперше: подача матеріалу в захопливій розповідальній манері, підкріплена візуальними, аудіовізуальними додатками, що допомагають глибше перейнятися предметом розповіді. Опиратимемося у розвідці на таке визначення дослідниці Л. Василик обраної жанрової форми: «Сторітелінг - це велика мультимедійна історія з ілюстраціями, відео, аудіо, інтерактивними картами, презентаціями, інтерактивними картинками, цитатами, виносками, тощо».

Далеко не завжди є можливість створення нових історій і тут на допомогу викладачеві стануть у нагоді художні твори. Український читач має нагоду прочитати рідною мовою книгу «Чорнобильська молитва. Хроніка майбутнього» Світлани Алексієвич, Нобелівської лауреатки 2015 року, у перекладі Оксани Забужко. У 2018 році вийшло друге видання цієї книги, перше побачило світ у 1998 році. Вказане видання доповнене автором, також до книги увійшло інтерв'ю Світлани Алексієвич та післямова Оксани Забужко.

Книга становить собою документальні монологи очевидців аварії на ЧАЕС. Це документальна повість про біль тих, кого торкнулася Чорнобильська трагедія, що пронизує всіх героїв наскрізь та змушує постійно переживати цю трагедію у своїх спогадах. Трагізм і безглуздість ситуацій вражають. Ліквідатори без костюмів, тому що не вірять у невидиму радіацію, і тому що взагалі ніхто особливо не поширюється про небезпеку. Книгу видали через 11 років після аварії на Чорнобильській АЕС, внаслідок якої вибухнув один з енергоблоків, завдано непоправної шкоди одному з мальовничих куточків Полісся, в атмосферу викинуто велику кількість радіоактивних речовин і рознесено кількома країнами. Мешканці Чорнобиля і навколишніх районів у радіусі 30 кілометрів були евакуйовані. Однак евакуація відбулася вже після того, як вони отримали певну дозу опромінення.

Для своєї книги Світлана Алексієвич збрала розповіді людей, які пережили катастрофу. Це рідні загиблих і ліквідатори - ті, хто усував наслідки аварії, а також учені, вчителі, лікарі, люди, яким довелося залишити все, поїхавши із забрудненої зони, матері дітей, які народилися інвалідами.

На основі вищезгаданої повісті було знято фільм «Голоси Чорнобиля» люксембурзького режисера Пола Крухтена, у якому є й інші голоси, інші розповіді. Однак фільм досі не перекладений і його частини можна побачити французькою мовою. Фактично фільм став синтезованою формою документальної драми й художнього фільму.

Серед значної кількості художніх кінострічок можемо виокремити фільм Оксани Байрак «Аврора». Фільм про трагічну долю 15-річної сироти Аврори Неделіної, яка перебувала в момент вибуху на станції й отримала

величезну дозу радіації, і зірки балету Миколи Астахова та його товариша Джеймса. Ролі блискуче зіграли Дмитро Харатьян (Микола), Анастасія Зюркалова (Аврора) і Ерік Робертс (Джеймс).

Сюжет зводиться до таких подій: у дитячому будинку на околиці міста Прип'ять живе дівчинка на ім'я Аврора, яка мріє стати балериною. Аврора біжить до станції й отримує величезну дозу радіаційного опромінення. Аврору відвозять у США, клініку, де вона зустрічається зі своїм кумиром, який переживає глибоку творчу кризу. Зустріч із вмираючої дівчинкою, яка не полишає мрію стати балериною, допомагає Астахову змінити своє життя. В розв'язці дівчинка вмирає від гострої променевої хвороби. Отож, фільм - емоційно насичена драма, знята на високому рівні. І хоча історія дівчинки вигадана, скільки таких Аврор проживало свої короткі життя.

«Я пам'ятаю» фільм 2006 року, знятий білоруським режисером Сергієм Січевим. Картина розповідає про долю художника, яку зламала чорнобильська катастрофа. Художник Анатолій Буслов багато років живе в Мінську, але досі не може звільнитися від гнітючих спогадів про Чорнобильську трагедію. Вся його родина, що жила тоді в невеликому селі в Гомельській області, дуже постраждала від радіації, молодший брат помер від опромінення. Буслов, незважаючи на застереження рідних щодо радіаційного забруднення рідного селища, загрозу опромінення, повертається в рідні місця, і з подивом і радістю виявляє, що мешканці села не впали духом, відбудовують помешкання, храм. Це надає художнику сил. Він вирішує розписати місцеву церкву.

Наступний фільм - «Метелики» 2013 року. Українська чотирьохсерійна стрічка режисера Віталія Воробйова, події якої відбуваються під час Чорнобильської трагедії. Існує чотирьохсерійна версія, де кожна серія тривалістю 52 хвилини. Дія картини розгортається на тлі аварії на Чорнобильській АЕС у квітні 1986 року.

10-класниця Аля Широкова (Марія Поезжаєва) та її старша сестра Мар'яна (Євгенія Лоза), яка працює лікарем, їдуть на вихідні в ніч з 25 на 26 квітня 1986 року через Київ у Прип'ять до родичів. На їхніх очах відбувається вибух на четвертому блоці Чорнобильської АЕС. Їхній батько бере участь у ліквідації аварії як пілот вертольота. Він посилає солдата Павла, службовця зі своєї частини (Юрій Борисов), передати записку донькам про те, щоб вони його чекали там же, у Прип'яті. Павло й Аля одразу ж закохуються одне в одного й обіцяють бути разом, не зважаючи ні на що.

Батько гине. Мар'яна, яка вже отримала дозу радіації під час вибуху, добровільно бере участь у порятунку постраждалих та опромінюється додатково, після чого її відправляють на лікування в Москву. Потрапивши на дах четвертого енергоблоку, Павло також опромінюється й тяжко хворіє на променеву хворобу, але любов до Алі змушує Павла встати на ноги й повернутися за нею.

Достатньо точно було передано атмосферу трагедії, найпоширеніші елементи побуту. Навіть місце зйомок вибрано недалеко: місто Славутич, яке побудували для обслуговуючого персоналу станції. Фільм настільки достовірно знятий, що справляє сильне враження, однак не без огріхів. Попри нереальний сюжет картини варто подивитися через достовірне зображення навколишньої дійсності. Фільм знятий точно, із залученням реальних осіб-учасників.

Саме останній фільм з нашої вибірки краще за все підходить для роботи зі студентами на заняттях: його тривалість 16 хвилин. Це фільм Хуаніті Вілсон «Двері» (Ірландія («The Door»), 2008), номінований на премію «Оскар» у категорії «Кращий короткометражний ігровий фільм».

Фільм заснований на розповіді Миколи Калугіна з книги Світлани Алексієвич «Чорнобильська молитва» про те, як батьки втрачають доньку внаслідок Чорнобильської трагедії, про що він і говорить: «Поклали її на двері ... На двері, на яких колись лежав мій батько. Ще не привезли маленький труну ... Вона була маленька, як коробочка з-під великої ляльки. Я хочу засвідчити - моя донька вмерла від Чорнобиля. А від нас хочуть, щоб ми цього не пам'ятали ...».

«Двері є символом життя і смерті, символом переходу до нового життя. Вони мають безліч невід'ємних асоціацій, як позитивних, так і негативних. Вони можуть означати як використані, так і невикористані можливості. Коли одні двері відчиняються, інші зачиняються», - так творці фільму трактують своє бачення цього образу.

Спочатку фільм було заплановано знімати в Білорусі, тому вся попередня підготовка до зйомок і підбір акторів відбувалися в Мінську. Головні ролі у фільмі виконують білоруські актори Ігор Сігов (Республіканський театр білоруської драматургії) і Джульєтта Казакевич-Геринг (Московський театр «Школа сучасної п'єси»). Продюсером у Білорусі був Ілля Кузнецов. Реальні зйомки відбувалися в Україні, зокрема в Прип'яті, і це теж вплинуло на результат - фільм вийшов дуже зворушливим і отримав безліч престижних міжнародних нагород.

Історія Миколи Кулагіна з книги «Чорнобильська молитва» - оповідь «Монолог про ціле життя, написаний на дверях» білоруської письменниці Світлани Олексійович має обсяг - одну сторінку або 15 хвилин фільму, але пронизує читача чи глядача до глибини душі.

Микола живе звичайним життям: будинок, сім'я, робота, відпустка раз на рік. Такий як всі. Але в одну мить все змінюється. 26 квітня 1986 року розпочинається інше життя, життя після Чорнобиля, життя чорнобильської людини, не таке, як у всіх, життя іншого: втрата будинку, рідного краю, найріднішої душі - дитини.

За старим родинним звичаєм померлого потрібно покласти на двері з дому, поки не привезуть труну. Герой повертається за дверима в покинуте місто, щоб викрасти їх із власного будинку й поховати дочку так само, як колись ховали його батька і резюмує: «Я хочу засвідчити - моя дочка померла

від Чорнобиля. А від нас хочуть, щоб ми мовчали. Наукою, мовляв, ще не доведено, немає банку даних. Треба чекати сотні років. Але моє людське життя ... Воно ж менше ... Я не дочекаюся. Запишіть ... Хоча б ви запишіть: дочку звали Катя ... Катюшенька ... Померла в сім років ...».

Найголовніше: стратегія національної пам'яті повинна реалізуватися на основі пам'яті кожної пересічної людини, головний обов'язок якої - пам'ятати та застерігати майбутні покоління.

ПРО ДОЦІЛЬНІСТЬ ВВЕДЕННЯ В ОНАХТ СПЕЦКУРСУ «ФІЗИКА ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ»

О.Є. Сергєєва

Курс фізики поряд з математикою є одним з основних в циклі загальнотехнічної і фундаментальної підготовки. Вивчення законів природи є основою світогляду молодого людини. Крім того, розгляд фізичних законів і явищ навчає студентів логічному мисленню, доводить матеріальність світу і запобігає розповсюдженню магії, чортівні, астрології і тому подібних проявів мракобісся, яке, на жаль, розповсюджене серед недостатньо освічених верств населення.

Дуже жаль, але цього не розуміють деякі керівники вищої освіти, тому що курс фізики в технічних вишах безперервно скорочується, а на багатьох спеціальностях фізику взагалі не вивчають. У зв'язку з цим становить інтерес вивчення досвіду викладання фізики в передових розвинених країнах при підготовці інженерів-харчовиків. У більшості західноєвропейських університетів при підготовці бакалаврів і магістрів в галузі харчової науки і технології поряд із загальним курсом фізики вивчають спеціальний курс «Фізичні властивості харчових продуктів».

Фізичні властивості харчових речовин, як правило, розглядаються в шести основних категоріях, причому кожний розділ підкріплений численними прикладами з фактичними експериментальними даними.

Як приклад розглянемо коротко зміст програми спецкурсу «Фізика харчових продуктів» в Вагенінгському університеті в Нідерландах, який є найбільшим в Західній Європі і найбільш сучасним університетом харчового напрямку. Спецкурс «Фізика харчових продуктів» в цьому університеті включає 17 лекцій, 17 лабораторних робіт, 2 іспити і залік.

На лекціях вивчаються фізичні властивості харчових продуктів. На лабораторних заняттях експериментально визначають швидкість руху зерна, вивчають форму, розміри і твердість зерна, коефіцієнт статичного тертя зерна на різних поверхнях, насипну щільність, пористість. Також студенти вимірюють питому масу зерна, поверхневий натяг молока, а також інших харчових рідин, в'язкість рідин, питому теплоємність, теплопровідність

Вплив викладача на мотивацію студентів до саморозвитку В.І. Булюк, В.Г. Мураховський	35
Структурні зміни в освіті та науці в новітній парадигмі соціально- економічного розвитку України С.А. Бондаренко	37
Методичні підходи до визначення ємності ринку в дипломних роботах бакалаврів і магістрів О.М. Голодонюк, В.В. Мільчева	40
Сучасні політичні ідеології: актуальність політичного вибору та соціальна підтримка в Україні С.А. Дмитрашко	43
Розвиток доброчесності і боротьба з корупцією Г.А. Шевченко	45
Проблеми опрацювання наукової та учбової інформації Є.В. Іванов	45
Елементи сторітелінгу на заняттях, присвячених чорнобильській трагедії (на прикладі двох ЗВО: Одеської національної академії харчових технологій та Одеського національного університету імені І.І. Мечникова) І.С. Дружкова, А.Ф. Коваленко	46
Про доцільність введення в ОНАХТ спецкурсу «Фізика харчових продуктів» О.Є. Сергєєва	51
Екологічне виховання студентської молоді М.М. Зацеркляний, Т.Б. Столевич	52
Психолого-педагогічна характеристика студентів КНТІС ОНАХТ В.О. Волчок	56
Моніторинг навчальних дисциплін та побудова їх рейтингу з метою оптимізації контенту та підвищення якості викладання А.В. Селіванова, А.С. Винник	58
Забезпечення інноваційного розвитку освітнього процесу через ефективну співдружність «виробництво - університети» К.В. Свідло	59
Забезпечення якості вищої освіти в контексті вимог європейських стандартів ESG 2015 М.М. Бойко	61
Академічна доброчесність як явище в освітньому просторі України та засіб підвищення якості освіти Л.Т. Рябовол	64
Науково-практичні конференції як складова взаємодії науки, освіти і практики в ЗВО Т.В. Стрікаленко, Т.П. Григор'єва	67
Деякі підходи до організації навчального процесу В.І. Мілованов, В.О. Буданов	70